

Beweging in het verstilde

Desirée Dolron (Haarlem, 1963) is een van de meest gerenommeerde hedendaagse kunstenaars van dit moment, in Nederland en daarbuiten. In haar huis en atelier in Amsterdam vertelt zij over de ontwikkeling in haar werk, technische perfectie, oude meesters en haar inhoudelijke fascinaties.

Wonen en werken lopen door elkaar heen in huize Dolron, een ruim appartement aan het Westerpark in Amsterdam. De kunstenaar komt net terug van een gesprek met haar galerist Jorg Grimm, met wie ze sprak over een kleine tentoonstelling van portretten die ze van haar dochter maakte op verschillende plekken in de wereld. Haar dochtertje zelf komt ook net thuis van Engelse les en vertelt enthousiast over hoe ze suikerklontjes op haar hand heeft laten smelten. Intussen is de hulp net klaar met het zemen van de ramen aan de voorkant van het huis. In het Spaans neemt Dolron afscheid van haar terwijl haar dochter de Donald Duck pakt. Het interview kan beginnen en Dolron klapt haar Macbook open om het 3D-videowerk *Complex Systems* [2017] te laten zien. De film doet denken aan de fascinerende filmpjes van *murmurations* van spreeuwen, die zo nu en dan voorbij komen op YouTube, maar dan anders. 'Denk er dolby surround bij en een groot scherm', zegt Dolron en drukt op play. Na het zien van de eerste loop vertelt ze verder: 'Mensen zijn veelal gefascineerd door de schoonheid van deze *murmurations*, maar wat ze zich vaak niet realiseren is dat we hier kijken naar een angstaanjagende doodstrijd. Deze 'dans' voeren ze namelijk uit wanneer ze aangevallen worden door roofvogels. In *Complex Systems* laat ik een perfect verdedigingsmechanisme zien.'

De vlucht van de spreeuwen heeft Dolron geconstrueerd op basis van haar onderzoek. 'We kijken feitelijk naar een ongelooflijk complex systeem, een strijd tussen leven en dood, waarbij het individu zich voegt naar het grote geheel. De spreeuwen kijken naar de zes vogels in hun directe omgeving en zijn zich natuurlijk niet bewust van het grote geheel. Ook de wetenschap is benieuwd naar hoe dit verdedigingsmechanisme werkt. De wetenschappelijke research over de *murmurations* wordt gebruikt in de wereld van hedge funds en in het leger.'

Tussen leven en dood

Net als bij de video *Complex Systems* gaat veel van Dolrons werk over een tussenstaat; tussen leven en dood. De

'Vermeer schilderde bevrozingen in de tijd. Ik wilde een beweging in het stille'

kunstenaar is niet religieus – 'pilaren van angst' noemt ze religie – maar ze is wel gefascineerd door de vraagstukken die spelen bij religies. In haar vroege werk *Exaltation. Images of Religion and Death* (1991-1999) laat ze een onderzoekende belangstelling zien voor religieuze rituelen over de hele wereld, waarbij de participanten door middel van zelfkastijding proberen te transcenderen. In de serie *Gaze* (1996-1998) zien we mensen onder water, verstild en met hun ogen gesloten. Bij *Xteriors VIII* zien we een adolescent op tafel liggen waarbij je niet weet of hij slaapt of dood is. Een videoloop van dwarrelend stof met de naam *I will show you fear in a handful of dust* van 2016 refereert naar het stof waar we vandaan komen en waar we weer naar terugkeren. Ook haar

recente videoloop *Uncertain TX* (2106), waarbij de kijker onder het geluid van onheilspellend kabbelend water langzaam voortbeweegt door een moerasachtig gebied met bomen, onderzoekt de fascinatie voor het tussengebied van zijn en niet-zijn. Het werk is gebaseerd op filmopnamen die Dolron maakte op Caddo Lake, een meer op de grens van Texas en Louisiana. We zijn hier getuige van hoe wateronkruid het woud verstikt, opnieuw een tussenfase tussen leven en dood.

Een beweging in het stille

De laatste twee jaar is Desirée Dolron bezig met bewegend beeld, maar de meeste mensen kennen haar vooral van de beroemde, verstilde beelden uit de serie *Xteriors*, van (meestal)

vrouwen en meisjes in donkere interieurs. Technisch perfecte beelden, maar, zo benadrukt ze: 'Techniek is niet meer dan een middel. Ik werk met mensen die technisch vakkundig zijn. Ik kan mij dan concentreren op het in beeld brengen van een emotie. Bij *Xteriors* was ik gefocust op de werking van het licht, contrastwerking, en het verloop van schaduwen.' Haar werk wordt vaak vergeleken met de oude meesters, met name de Vlaamse Primitieven en Johannes Vermeer. Wat heeft ze van hen geleerd? 'In mijn werk zitten informele referenties naar de oude meesters. Het sobere licht- en kleurpalet van ons in het noorden is anders dan het vette kleurgebruik van de Italianen. Dat zie je ook bij mijn werk terug. Ik kijk graag naar oude mees-

ters en kijk dan naar hun lichtgebruik en compositie. Ik maak keuzes in waar de aandacht in het werk wordt gelegd en hoe een bepaalde rust wordt gecreëerd. Bij de serie *Xteriors* word je gevangen in een beweging. Het is een soort beweging binnen een still. Vermeer schilderde bevrozingen in de tijd. Ik wilde een beweging in het stille.' Met haar video's gaat Dolron verder in beweging: 'Aan de hand van schetsen laat ik mijn team zien waar ik naartoe wil. Tijdens het werken aan *Complex Systems* hebben we het dan bijvoorbeeld eindeloos over het creëren van diepte, over orde en chaos, over wat je voelt, over het wegduiken en weer terugkomen van de vogels en over leven en dood. Ik ga dan tot het uiterste. En pas als ik helemaal tevreden ben, stoppen we.' ●

Favoriet van de Rabo Kunstcollectie

Dolrons werk is opgenomen in de collecties van het Guggenheim Museum in New York, het Victoria & Albert Museum in Londen en het Reina Sofia Museum in Madrid. Ook in de Rabo Kunstcollectie is ze ruim vertegenwoordigd. Curator van de Rabocollectie Verily Klaassen somt op: 'We hebben inmiddels 41 werken van haar. Onze eerste aankoop bestond uit werken uit de serie *Gaze* (1996-1998), een reeks foto's van mensen onder water, en *Exaltation* (1991-1999), met schokkende beelden van zelfmutilatie tijdens religieuze rituelen. We volgen haar al twintig jaar. Haar werk past goed in onze collectie, omdat ze een sterke betrokkenheid voelt bij de mensen die ze fotografeert. Ook haar historisch besef is groot, dit is duidelijk zichtbaar. Wereldberoemd is de serie *Xteriors*. Bij dit werk word je meegezogen in een mysterie, balance-rend tussen zijn en niet-zijn. Het portret *Xteriors II* doet sterk denken aan het beroemde *Portret van een jonge vrouw* van Petrus Christus, dat de renaissance-schilder ruim vijfhonderd jaar geleden schilderde. Dit werk van Dolron is volgens de mensen van de Rabo Kunstcollectie *by far* het meest favoriete werk van de medewerkers van de Rabobank.'